

ESMINĖ INFORMACIJA DRAUDĖJAMS (GYVENTOJAMS) APIE GYVYBĖS DRAUDIMO SUTARTIMS, SUDARYTOMS 2003 01 01 ir VĖLIAU, TAIKOMĄ APMOKESTINIMO TVARKĄ

Apmokestinimo tvarka galioja nuo 2026 01 01

Parengta vadovaujantis 2026 m. sausio 1 d. aktualiomis Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo (toliau – GPMĮ), Lietuvos Respublikos profesinių pensijų kaupimo įstatymo (toliau – PPKĮ), Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo (toliau – VSDĮ) ir Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo (toliau – SDĮ) redakcijomis ir komentarais, oficialiais Valstybinės mokesčių inspekcijos išaiškinimais ir raštais.

I. GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO LENGVATA ASMENIMS, MOKANTIEMS GYVYBĖS DRAUDIMO ĮMOKAS

Nuolatinis Lietuvos gyventojas iš savo pajamų gali atimti:

- savo,
- sutuoktinio,
- savo nepilnamečių vaikų (įvaikių, globotinių, kuriems nustatyta nuolatinė globa (rūpyba) šeimoje),
- iki 18 metų ir vyresnių neįgaliųjų vaikų (įvaikių, globotinių, kuriems nustatyta nuolatinė globa (rūpyba) šeimoje, pilnamečių asmenų, kuriems iki pilnametystės buvo nustatyta nuolatinė globa (rūpyba) šeimoje), kuriems nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis, bei iki 18 metų ir vyresnių vaikų (įvaikių, globotinių, kuriems nustatyta nuolatinė globa (rūpyba) šeimoje, pilnamečių asmenų, kuriems iki pilnametystės buvo nustatyta nuolatinė globa (rūpyba) šeimoje), kuriems iki 2005 m. birželio 30 d. buvo nustatyta visiška negalia

naudai iki 2034 m. gruodžio 31 d. sumokėtas gyvybės draudimo įmokas pagal iki 2024 m. gruodžio 31 d. sudarytą gyvybės draudimo sutartį, kurioje numatyta, kad draudimo išmoka mokama ne tik įvykus draudžiamajam įvykiui, bet ir pasibaigus draudimo sutarties galiojimo terminui. Įmokoms, sumokėtoms pagal nuo 2025 m. sausio 1 d. sudarytą gyvybės draudimo sutartį, gyventojų pajamų mokesčio lengvata netaikoma (GPMĮ 21 str. 1 d. 1 p.).

Bendra iš gyventojų pajamų atimamų išlaidų, nurodytų GPMĮ 21 str. 1 d., suma negali viršyti 25 proc. mokestinio laikotarpio apmokestinamųjų pajamų, kurioms taikomi 15 proc., 20 proc., 25 proc. ir 32 proc. pajamų mokesčio tarifai, sumos. Taip pat bendra atimamų gyvybės draudimo įmokų pagal iki 2024 m. gruodžio 31 d. sudarytas gyvybės draudimo sutartis ir įmokų į pensijų fondus, profesinių pensijų fondų dalyvių asociacijų ir (ar) jiems analogiškų subjektų, veikiančių Europos ekonominės erdvės valstybėje, turimus pensijų fondus pagal iki 2024 m. gruodžio 31 d. sudarytas pensijų kaupimo sutartis bei papildomų kaupiamųjų pensijų įmokų, mokamų pagal Pensijų kaupimo įstatymo 8 str. 3 d. nuostatas (didesnių negu 3 proc. gyventojų pajamų, nuo kurių skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos), suma negali viršyti 1 500 EUR per mokestinį laikotarpį (GPMĮ 21 str. 3 d.).

Išlaidos atimamos tik iš nuolatinio Lietuvos gyventojų gautų pajamų apskaičiuojant pajamų mokestį už mokestinį laikotarpį pateikiant metinę pajamų mokesčio deklaraciją (GPMĮ 21 str. 4 d.).

II. DRAUDIMO IŠMOKA DĖL DRAUDŽIAMOJO ĮVYKIO (kito negu gyvybės draudimo sutarties termino pabaiga)

Draudimo išmoka, mokama draudžiamąjį įvykiu – apdraustojo mirties, sveikatos sužalojimo ar ligos - atveju **yra neapmokestinama** (GPMĮ 17 str. 1 d. 13 p.).

III. DRAUDIMO IŠMOKA, MOKAMA PASIBAIGUS GYVYBĖS DRAUDIMO SUTARTIES TERMINUI, AR IŠMOKAMA SUMA NUTRAUKUS ARBAIŠ DALIES NUTRAUKUS GYVYBĖS DRAUDIMO SUTARTĮ

1. **Visa draudimo išmoka pasibaigus draudimo sutarties terminui ar išmokama suma nutraukus arba iš dalies nutraukus draudimo sutartį, yra neapmokestinama, jeigu:**
 - 1.1. pagal gyvybės draudimo sutartį, sudarytą ne trumpesniam kaip 10 metų terminui arba nutrauktą ne anksčiau kaip praėjus 10 metų nuo jos sudarymo, įmokas mokėjo tik gyventojai ir jos nebuvo atimamos iš pajamų GPMĮ nustatyta tvarka (GPMĮ 17 str. 1 d. 11 ir 12 p.);
 - 1.2. pagal gyvybės draudimo sutartį įmokas mokėjo gyventojai ir jos buvo atimamos iš pajamų GPMĮ nustatyta tvarka, arba įmokas mokėjo juridiniai asmenys, arba gyventojai ir juridiniai asmenys, ir draudimo sutartyje

numatytas naudos gavėjas nesikeitė nuo draudimo sutarties sudarymo datos, išskyrus atvejus, kai naudos gavėjas buvo pakeistas dėl naudos gavėjo mirties ar dėl santuokos pabaigos (pradžios), arba jeigu naudos gavėjas – savo vaikas (įvaikis, globotinis) buvo pakeistas kitu savo vaiku (įvaikiu, globotiniu), taip pat jeigu naudos gavėjas keitėsi iki 2016 m. gruodžio 31 d. (GPMĮ 17 str. 6 d.) bei yra tenkinama bent viena iš šių sąlygų:

- sutarties terminas yra ne trumpesnis kaip 10 metų arba sutartis nutraukta ne anksčiau kaip praėjus 10 metų nuo jos sudarymo, **ir**
- išmokos gavimo momentu išmokos gavėjas yra jaunesnis negu 26 metų (GPMĮ 17 str. 1 d. 10 p., 17 str. 6 d.) **arba**
- sutartis sudaryta nuo 2003 01 01 iki 2012 12 31 ir sutarties terminas yra ne trumpesnis kaip 5 metai arba sutartis nutraukta ne anksčiau kaip praėjus 5 metams nuo jos sudarymo, **ir** išmokos gavimo momentu išmokos gavėjas yra sulaukęs 55 metų) (GPMĮ 17 str. 1 d. 10 p.) **arba**
- sutartis sudaryta nuo 2013 01 01 ir sutarties terminas yra ne trumpesnis kaip 5 metai arba sutartis nutraukta ne anksčiau kaip praėjus 5 metams nuo jos sudarymo, **ir** išmokos gavimo momentu išmokos gavėjui iki senatvės pensijos amžiaus, nustatyto gyvybės draudimo sutarties sudarymo metu galiojusiame Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatyme yra likę ne daugiau kaip 5 metai (GPMĮ 17 str. 1 d. 9¹ p.) **arba**
- sutarties terminas yra ne trumpesnis kaip 5 metai arba sutartis nutraukta ne anksčiau kaip praėjus 5 metams nuo jos sudarymo, **ir** išmokos gavimo momentu išmokos gavėjui yra nustatytas 0–40 procentų dalyvumo lygis (iki 2023 m. gruodžio 31 d. nustatytas 0–40 procentų darbingumo lygis), arba išmokos gavėjas yra vaikas su negalia, kuriam nustatytas pirmo ar antro lygio individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikis (iki 2023 m. gruodžio 31 d. nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis) (GPMĮ 17 str. 1 d. 9 p., 9¹ p.);

2. Jeigu gyvybės draudimo sutartis **netenkina sąlygų, nurodytų 1 punkte**, tai gyvybės draudimo išmoka pasibaigus draudimo sutarties terminui ar išmokama suma nutraukus arba iš dalies nutraukus draudimo sutartį apmokestinama tokia tvarka:

- 2.1. dalis, lygi sumokėtoms gyvybės draudimo įmokoms, kurias mokėjo gyventojai ir kurios **buvo atimamos** iš pajamų GPMĮ nustatyta tvarka, **yra apmokestinama 15% gyventojų pajamų mokesčiu** (GPMĮ 6 str. 6 d. 4 p.);
- 2.2. dalis, lygi sumokėtoms gyvybės draudimo įmokoms, kurias mokėjo gyventojai ir kurios **nebuvo atimamos** iš pajamų GPMĮ nustatyta tvarka, **yra neapmokestinama** (GPMĮ 17 str. 1 d. 12 p.);
- 2.3. dalis, lygi sumokėtoms gyvybės draudimo įmokoms, kurias mokėjo juridiniai asmenys, apmokestinama progresiniais gyventojų pajamų mokesčio tarifais (GPMĮ 6 str. 1 d., 2 d.):
 - dalis, neviršijanti 12 vidutinių šalies darbo užmokesčių (toliau – VDU), apmokestinama 15 proc. tarifu,
 - dalis viršijanti 12 VDU iki 36 VDU apmokestinama 20 proc. tarifu,
 - dalis viršijanti 36 VDU iki 60 VDU apmokestinama 25 proc. tarifu,
 - dalis, viršijanti 60 VDU, apmokestinama 32 proc. tarifu;
- 2.4. dalis, viršijanti visas sumokėtas gyvybės draudimo įmokas, yra **neapmokestinama**, jeigu gyvybės draudimo sutarties terminas yra **ne trumpesnis kaip 10 metų** arba sutartis nutraukta ne anksčiau kaip praėjus 10 metų nuo jos sudarymo (GPMĮ 17 str. 1 d. 11 p.). Jeigu gyvybės draudimo sutarties terminas yra **trumpesnis nei 10 metų** arba sutartis nutraukta anksčiau nei praėjus 10 metų nuo jos sudarymo, ši išmokos dalis yra **apmokestinama** progresiniais gyventojų pajamų mokesčio tarifais (GPMĮ 6 str. 1 d., 2d.):
 - dalis, neviršijanti 12 VDU, apmokestinama 15 proc. tarifu,
 - dalis viršijanti 12 VDU iki 36 VDU apmokestinama 20 proc. tarifu,
 - dalis viršijanti 36 VDU iki 60 VDU apmokestinama 25 proc. tarifu,
 - dalis, viršijanti 60 VDU, apmokestinama 32 proc. tarifu.

Valstybinio socialinio draudimo ir privalomojo sveikatos draudimo įmokos nuo gyventojų gaunamų išmokų, mokamų pasibaigus ar nutraukus gyvybės draudimo sutartį, nėra mokamos (VSDĮ 10 str., SDĮ 17 str.).

IV. DĖL GYVYBĖS DRAUDIMO SUTARČIŲ SĄLYGŲ KEITIMO IR GALIMO PIKTNAUDŽIAVIMO

Tuo atveju, kai tam tikri draudimo sutarties sąlygų keitimai vykdomi pagal draudimo veiklą reglamentuojančių teisės aktų nuostatas, tačiau tuose teisės aktuose įtvirtintomis teisėmis naudojamosi, siekiant mokestinės naudos (pvz.

siekiant gauti gyventojų pajamų mokesčiu neapmokestinamą išmoką), mokesčių administratoriaus kompetencijoje tokius atvejus kvalifikuoti kaip piktnaudžiavimą ir taikant LR mokesčių administravimo įstatymo 10 str. ir 69 str. nustatytą turinio viršenybės prieš formą principą, gyventojų gautą naudą apmokestinti taikant GPMĮ nustatytą gyventojų pajamų mokesčio tarifą.

Pastabos

1. Draudikas, išmokėdamas draudimo išmoką pasibaigus draudimo sutarties terminui ir išmoką nutraukus arba iš dalies nutraukus draudimo sutartį, gyventojų pajamų mokesčio tarifą taiko ir mokesčių išskaičiuoja, atsižvelgdamas į išmokamos sumos dydį. Jei išmokamą sumą sudaro dalis, lygi juridinių asmenų sumokėtoms gyvybės draudimo įmokoms, ir dalis, viršijanti visas sumokėtas gyvybės draudimo įmokas, šios dalys yra sumuojamos nustatant gyventojų pajamų mokesčio tarifo dydį (GPMĮ 23 str. 7 d.).
2. Apmokestinama draudimo išmokos, mokamos pasibaigus draudimo sutarties terminui, nutraukus arba iš dalies nutraukus draudimo sutartį, dalis, lygi juridinių asmenų sumokėtoms įmokoms ir dalis, viršijanti visas sumokėtas gyvybės draudimo įmokas, metinio pajamų deklaravimo metu yra įtraukiama į bendras gyventojų apmokestinamąsias pajamas, pagal kurių sumą yra apskaičiuojamas galutinis gyventojų pajamų mokeskis. Neapmokestinamos sumos į bendrą pajamų sumą nėra traukiamos. Metinio deklaravimo metu apskaičiuoto papildomo gyventojų pajamų mokesčio sumokėjimo prievolė tenka pačiam gyventojui (GPMĮ 27 str. 1 d., 5 d.).
3. Nenuolatinio Lietuvos gyventojų gautos draudimo išmokos nėra pajamų objektas, tokiu būdu jos nėra nei deklaruojamos, nei apmokestinamos (GPMĮ 4, 5 str.).
4. Jei gyventojui mokestiniu laikotarpiu buvo taikomas NPD (neapmokestinamasis pajamų dydis) pajamoms, susijusioms su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais, tai gavus išmoką pagal pasibaigusią, nutrauktą ar iš dalies nutrauktą gyvybės draudimo sutartį, metinis NPD bus sumažinamas įvertinant (pridedant prie metinių pajamų) gautos išmokos dalį, viršijančią sumokėtas pagal sutartį įmokas, jeigu ta dalis buvo apmokestinta gyventojų pajamų mokesčiu (GPMĮ 20 str. 7 d.).
5. Gyvybės draudimo sutartis yra nutraukiama iš dalies, kai yra grąžinama mažiau draudimo įmokų nei būtų grąžinama visiškai nutraukiant sutartį, o po įmokų grąžinimo sutartis lieka galioti (VMI išaiškinimas Nr. KM0829, 2018-11-22).
6. Vidutinio šalies darbo užmokesčio dydis nustatomas kiekvienais metais atitinkamų metų Valstybės socialinių fondų biudžetų rodiklių patvirtinimo įstatyme.

Detalesnį GPMĮ nuostatų išaiškinimą dėl gyvybės draudimo sutartims taikomos apmokestinimo tvarkos galima rasti Valstybinės mokesčių inspekcijos interneto tinklapyje www.vmi.lt